

УДК 503.131.1:330.15
JEL: Q26; Q56
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-352-360>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

©2025 КЛИМ Н. М.

УДК 503.131.1:330.15
JEL: Q26; Q56

Клим Н. М. Концептуальні засади рекреаційного природокористування та розвитку лісової галузі в контексті євроінтеграційних процесів

Проведеним дослідженням визначено, що ліси виступають одним зі стратегічних напрямків вітчизняної економіки, який забезпечує її сталий розвиток, і є джерелом різного виду сировинних ресурсів (деревини, лікарської та іншої біологічної продукції), а також виступають тим ресурсом, який не оцінюється у грошовому виразі, однак є незамінним виміром соціальної складової життєдіяльності та відпочинку населення, тобто його рекреаційного забезпечення. Наголошено, що пошук збалансованого природокористування має базуватися на сукупності економічних, технічних, соціальних та екологічних факторів та напрямків використання лісових ресурсів. Втілення програм стратегічного розвитку лісової галузі ускладнюється питанням забруднення лісових зон залишками вибухівки, а також відсутністю гармонізації вітчизняного законодавства із європейськими підходами та стандартами. Доведено, що під рекреаційним природокористуванням лісовими ресурсами слід розуміти сукупність законодавчо врегульованих умов і правил поведінки, які спрямовано на психологічне та фізичне оздоровлення людини, а також відновлення та розвиток лісових насаджень, що постраждали від пожеж, незаконних вирубок, безгосподарності та внаслідок дії форс-мажорних обставин. Акцентується увага на тому, що термін «рекреація» більше використовується з точки зору його ставлення до людини, як дії, спрямованої на відновлення здоров'я чи відпочинку, проте природокористування – не тільки використання ресурсів природи для відпочинку, а й виробничо-промислова діяльність. Тому зазначено, що термін «рекреація» доцільно використовувати у двох контекстах: людська рекреація та промислова рекреація, і, відповідно, виходячи з цього, градація рекреаційних територій також має відбуватися за аналогічним принципом. Така концепція розподілу зон рекреаційного природокористування встановить чітку регламентацію та спрямування законодавства з боку держави для подальшого розподілу фінансових ресурсів та відповідальності між суб'єктами господарювання, державою та місцевою владою за відновлення виробничо-промислових територій, збереження природи, розвиток відпочинкових і туристичних зон, а також територій, постраждалих від форс-мажорних обставин.

Ключові слова: лісові ресурси, рекреаційне лісокористування, рекреаційне підприємництво, природокористування, євроінтеграційні процеси, сталий розвиток.

Рис.: 4. Бібл.: 16.

Клим Надія Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту Національного лісотехнічного університету України (вул. Генерала Чупринки, 103, Львів, 79057, Україна)

E-mail: Klym.nadya@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4949-6644>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212084267>

UDC 503.131.1:330.15
JEL: Q26; Q56

Klym N. M. The Conceptual Foundations of Recreational Natural Resource Management and the Development of the Forestry Sector in the Context of European Integration Processes

The research has established that forests are one of the strategic directions of the national economy, ensuring its sustainable development, and serve as a source of various raw material resources (timber, medicinal, and other biological products), as well as a resource that is not assessed in monetary terms, yet is an irreplaceable measure of the social component of life activities and recreational opportunities for the population. It is emphasized that the search for balanced natural resource management should be based on a combination of economic, technical, social, and ecological factors and directions for using forest resources. The implementation of strategic development programs for the forestry sector is complicated by the pollution of forest areas with remnants of explosives, as well as the lack of harmonization of domestic legislation with European approaches and standards. It is proved that recreational natural resource management of forest resources should be understood as a set of legislatively regulated conditions and rules of behavior aimed at the psychological and physical health of individuals, as well as at the restoration and development of forest plantations that have suffered from fires, illegal logging, mismanagement, and as a result of force majeure circumstances. It is emphasized that the term «recreation» is more often used from the perspective of its relation to a person, as an action aimed at health restoration or relaxation; however, natural resource use is not only about utilizing natural resources for leisure, this also encompasses productive and industrial activities. Therefore, it is indicated that the term «recreation» is appropriately used in two contexts: human recreation and industrial recreation, and thus, the categorization of recreational areas should also occur based on a similar principle. This conception of zoning for recreational nature management will establish clear regulations and legislative directions on the part of the government for the further allocation of financial resources and responsibilities among economic entities, the State, and local authorities for the restoration of industrial territories, nature conservation, development of recreational and tourism areas, as well as areas affected by force majeure circumstances.

Keywords: forest resources, recreational forestry, recreational entrepreneurship, natural resource management, European Integration processes, sustainable development.

Fig.: 4. Bibl.: 16.

Лісова галузь України володіє значним природно-ресурсним потенціалом і сьогодні стоїть перед значними викликами, зумовленими воєнними діями та можливостями у світлі євроінтеграційних процесів. Інтеграція до європейського простору вимагає не лише гармонізації законодавства, яке постійно змінюється, а й переосмислення підходів до рекреаційного природокористування. У даний час модель ведення лісового господарства, переважно орієнтована на виробництво деревини, не повною мірою відповідає сучасним європейським стандартам, які роблять акцент на багатофункціональності лісів, її екологічній, соціальній та рекреаційній цінностях.

Зростаюча суспільна потреба в рекреаційних послугах призвела до виникнення цілої сфери бізнесу, діяльність якого пов'язана з використанням природного потенціалу лісових територій для оздоровлення, туризму та дозвілля і породила економічний інтерес до рекреаційних функцій лісу як джерела доходу без нанесення шкоди екосистемі. З огляду на це, імплементація європейських стандартів і директив у всі сфери економіки вимагає розробки нових підходів до управління лісовими ресурсами, які б ураховували принципи сталого розвитку та європейський досвід рекреаційного використання природних ресурсів лісової галузі.

Перехід вітчизняної практики виключного споживання лісових ресурсів до їх відновлення та розвитку є актуальним підходом до підприємництва з погляду його рекреаційного потенціалу.

Сталий розвиток лісової галузі в контексті інтеграції України в Європейську співдружність і гармонізації вітчизняного законодавства з міжнародним правом, удосконалення економічних і соціальних підходів до природокористування, використання лісових ресурсів як рекреаційного потенціалу розглядається у проектах нормативно-правових актів, а також у працях вітчизняних науковців, а саме: Волковської Ю. І., Дубовіча І. А. [3], Голтекіна О. О. [4], Дребот О. І. [5], Завербного А. С. [6], Мендели Є. [9], Цегельник Н. І. [13], Шершуна М. Х., Касюхнич В. Ю. [14], Юрчишиної Н. Г. [15], Ярмолюк Д. І. [16] та інших.

Метою дослідження є формування концептуальних засад рекреаційного природокористування та стратегічного розвитку лісової галузі України в

контексті гармонізації вітчизняного законодавства із міжнародними стандартами в умовах євроінтеграційних процесів та військово-політичних викликів сьогодення.

Ліси для всього світу є одним із тих визначальних природних ресурсів, які при належному плануванні та стратегії розвитку підлягають відновленню. Проте не в усіх країнах є політична воля та економічна спроможність дотримуватись ідей збереження природи задля майбутнього, і несумлінні лісокористувачі не дотримуються ані національних, ані міжнародних нормативних і директивних документів. Беручи до уваги вітчизняний підхід до розвитку лісової галузі, варто відзначити, що для України ліси виступають одним зі стратегічних напрямків у економіці, який забезпечує її сталий розвиток, оскільки є джерелом різного виду сировинних ресурсів, зокрема деревини, лікарської та іншої біологічної продукції, а також є тим ресурсом, який не оцінюється у грошовому виразі, однак є незамінним виміром соціальної складової життєдіяльності та відпочинку населення, тобто їх рекреаційного забезпечення.

Виходячи з цього, відмітимо, що на діяльність суб'єктів господарювання, пов'язану із використанням природних лісових ресурсів, впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори, зокрема їх вплив виражається через економічне та соціальне функціонування суб'єкта. Так, на суб'єктів, задіяних у господарсько-виробничих процесах, значний вплив мають фінансово-економічно вигідні цінові характеристики деревини та інші умови використання лісових ресурсів (комерційно-орієнтований підхід), а на рекреаційно-туристично спрямованих суб'єктів має вплив соціальна значущість ресурсу та його рекреаційна спроможність (рекреаційно-екологічний підхід).

Перша категорія суб'єктів впливає більш спрямовано на комерційне виснаження лісових ресурсів, а друга – на їх відновлення та збереження за умови ефективного ресурсозберігаючого управління та розподілу відповідальності за збереження біорізноманіття та підвищення стійкості екосистем. Тому одним із основних напрямків розвитку ефективного природокористування в лісовій галузі є знаходження балансу між рівнем використан-

ня, відновлення та спрямування зусиль на стійкий і динамічний розвиток природних ресурсів [13].

Заданими ДП «Ліси України», протягом 2025 р. його підприємствами, внаслідок детінізації виробничо-господарської діяльності від продажу деревини, до місцевих бюджетів спрямовано на 412 млн грн більше, ніж за попередній період. І такі показники із децентралізації фінансових ресурсів мають перш за все зацікавити та давати поштовх до розвитку взаємовідносин господарюючого суб'єкта та органів місцевої влади щодо дбайливого ставлення до природних ресурсів. У першому півріччі 2025 р. дохід від реалізації продукції зріс на 19% – до 13,2 млрд грн – порівняно з аналогічним періодом минулого року, завдяки чому на 40% зросла сума сплачених податкових зобов'язань не лише до місцевого, а й до державного бюджетів – з 4,2 до 5,9 млрд грн (+40%), а прогнозований чистий прибуток на кінець періоду має становити 3,5 млрд грн, або +91% [12].

Наведені дані відображають підвищення державного та комерційного інтересу до лісових ресурсів. Це дає підстави вважати лісову галузь не лише однією із фундаментальних основ економічної та виробничо-господарської діяльності, а й підтверджує її ключову роль у розвитку та функціонуванні екосистеми країни та збереженні біорізноманіття.

Сучасні військово-політичні умови, які виникли в Україні та пов'язані із веденням на нашій території бойових дій, спричиняють непоправну шкоду лісовій галузі. Так, унаслідок ведення бойових дій та обстрілів, пожеж і т. ін. екосистема зазнала значних фінансових збитків, зокрема за 2025 р. сума таких збитків сягає 19,7 млрд грн, а підприємства, залучені у виробничо-господарську та туристично-рекреаційну діяльність, зазнали збитків на 1,7 млрд грн [12].

Поряд із втратами, які пов'язані із бойовими діями, значними залишаються і непродуктивні втрати від загибелі лісових насаджень внаслідок хвороб, шкідників та іншого негативного впливу (рис. 1) [7].

Вважаємо, що пошук збалансованого природокористування повинен базуватись на втіленні економічної концепції, спрямованої на розвиток лісів та їх раціонального використання з погляду та в сукупності економічних, технічних, соціальних, екологічних факторів та напрямків діяльності суб'єкта господарювання. Так, протягом 2020–2024 рр. проведено роботи, спрямовані на відновлення лісових насаджень, обсяг яких сягає близько 40,0 тис. га. І хоча від загальної площі лісової рослинності в 9,6 млн га площа у 40,0 тис. га – це лише 0,4 відсотка, однак значна частина цих насаджень є штучно створеною та, відповідно, потребує посиленого догляду (рис. 2, рис. 3) [11].

Використання та відновлення лісових ресурсів пов'язано не лише з їх промисловим значенням і використанням деревини, а й відіграє важливу соціальну роль, пов'язану з рекреаційним використанням природних ресурсів та культурно-естетичним спрямуванням, і розвиток цих напрямків людської діяльності тісно пов'язаний із розвитком приміських зон, національних парків, заповідників тощо [16].

Використання рекреаційних можливостей лісу є перспективним економічним напрямком для розвитку лісокористування як одного з напрямків туристично-оздоровчого відпочинку без нанесення значної шкоди рекреантами та суб'єктами господарювання екосистемі, яка розвивається в лісі. А з огляду на втрати лісової галузі та екосистеми від бойових дій, а також спричинені пожежами,

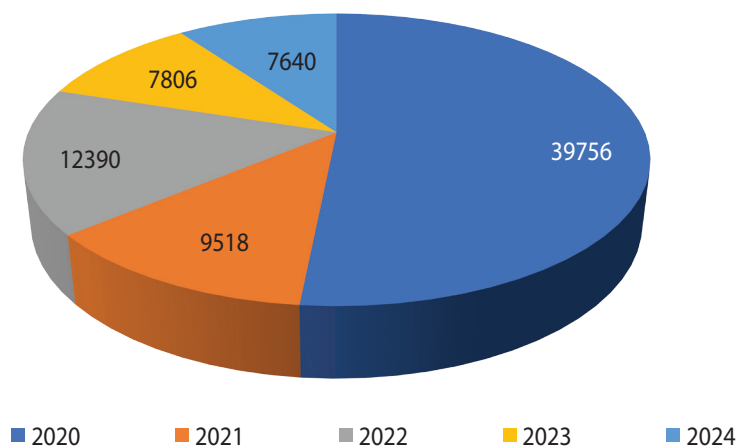

Рис. 1. Втрати від загибелі лісових насаджень у 2020–2024 рр., га

* Починаючи з 2022 р. дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

Джерело: сформовано автором на основі [7].

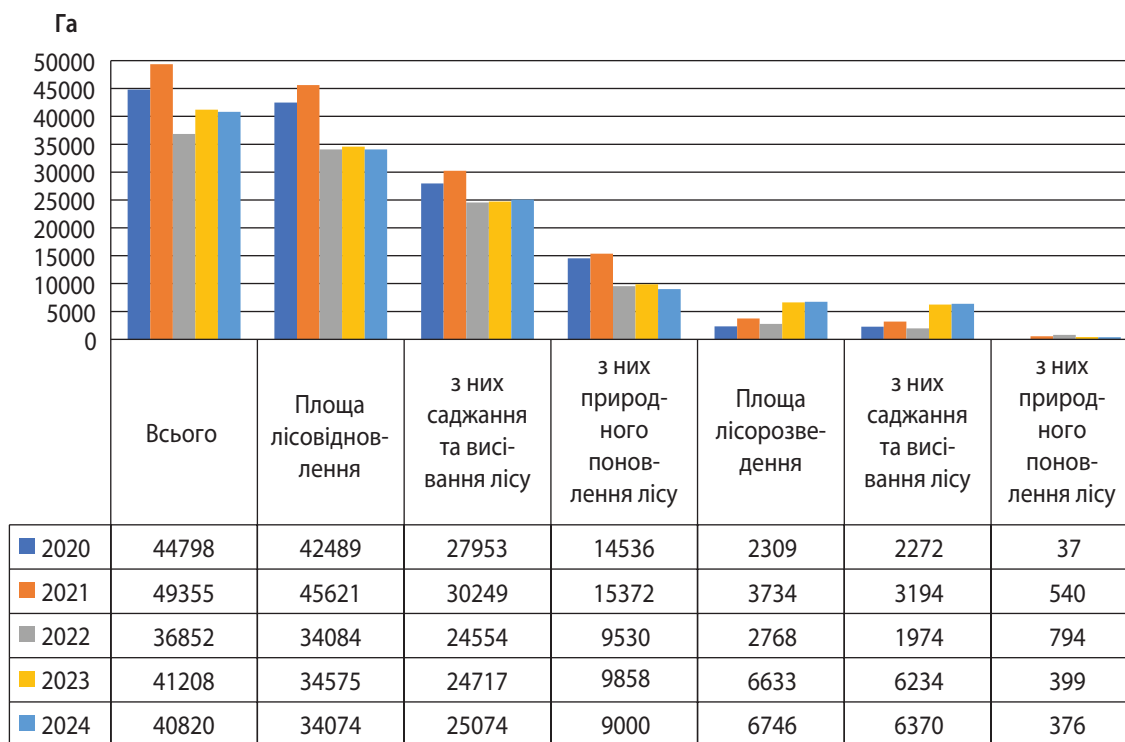

Рис. 2. Площа, на якій проведено роботи з відтворення лісових насаджень за 2020–2024 рр., га

* Починаючи з 2022 р. дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії

Джерело: сформовано автором на основі [11].

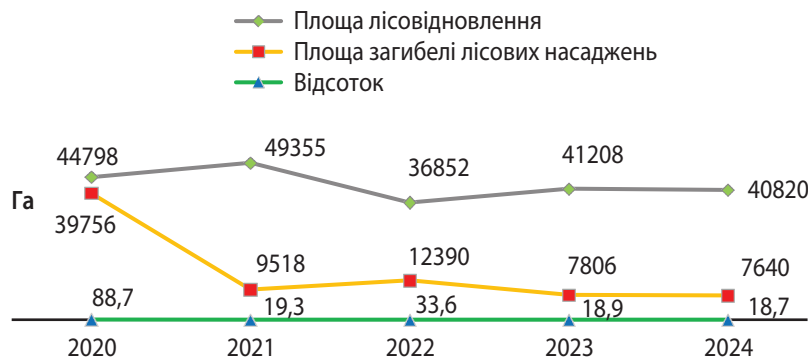

Рис. 3. Співвідношення відновлених і загиблих лісових насаджень за 2020–2024 рр., га

* Починаючи з 2022 р. дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

Джерело: сформовано автором на основі [11].

забрудненням бойовими частинами ракет, дронів, артилерійських снарядів, мінами та іншими вибуховими пристроями, непродуктивні втрати, на нашу думку, ставлять перед урядом, державними та комунальними організаціями та підприємствами, пов'язаними з діяльністю лісової галузі, завдання не тільки щодо забезпечення відтворення втрачених лісових територій та посадок унаслідок бойових дій, а й необхідність розробки та створен-

ня стратегії розвитку та відновлення галузі в декількох аспектах (рис. 4).

Сталий розвиток галузі забезпечується імплементацією у практику нормативно-правових інструментів та національних програм розвитку лісової галузі, що відповідає загальній концепції боротьби зі знелісненням і корелюється з європейськими підходами в Новій лісовій стра-

Рис. 4. Першочергові стратегічні напрямки розвитку лісової галузі

Джерело: сформовано автором.

тегії ЄС до 2030 року [2; 3]. Проте втілення програм стратегічного розвитку лісової галузі, певною мірою, ускладнюється не тільки не вирішеними питаннями: забруднення лісових зон залишками вибухівки, скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року, мінімізація зміни клімату в країнах ЄС до 2050 року, а й носить недостатньо врегульований нормативно-правовий характер. Адже вітчизняне законодавство щодо функціонування та розвитку галузі має лише часткову відповідність із Європейськими підходами та стандартами. Складною для вирішення проблемою, яка впливає на екологічний стан лісів та на фінансові результати суб'єктів підприємництва, залишаються незаконні вирубки лісів, втрати від яких лише у 2020 р. становили 54,3 тис. куб. м, у 2021 р. – 25,8 тис. куб. м, у 2022 р. – 20,6 тис. куб. м [14].

Такі негативні фактори породжують, перш за все, узгодженості різних напрямків вітчизняного законодавства для підвищення відповідальності осіб за нанесення збитків екологічній складовій лісу, фінансовій складовій відповідних бюджетів, а також отримання незаконних доходів та подальшої їх інтеграції в міжнародні правові норми. Підхід до зниження порогів кримінальної чи адміністративної відповідальності та підняття рівня фінансової відповідальності забезпечить зниження рівня незаконних рубок.

З огляду на це, гармонізація вітчизняних нормативно-правових актів, як країни – кандидата на вступ у співдружність, потребує перегляду та вне-

сення змін відповідно вимог Європейського Союзу, швидкого та науково-обґрунтованого підходу до проведення реформування галузі та відповідної адаптації вітчизняної нормативної бази до європейських стандартів та директив щодо порядку використання природних ресурсів, захисту природи та напрямку розвитку лісової галузі, для уникнення політичних і фінансово-економічних наслідків, узгодженості термінології Глобальної оцінки лісових ресурсів ФАО 2025 (FRA FAO 2025) для розвитку лісової статистики та моніторингу [1; 16].

Ключові питання гармонізації законодавства та необхідності внесення змін до вітчизняної нормативно-правової бази сьогодні розглядається урядом із залученням науковців та практиків. Зокрема, начальником Управління лісового господарства та відтворення лісів Ігорем Будзінським на семінарі із обговорення нової редакції Лісового кодексу для його адаптації до норм ЄС було наголошено: «Треба визнати, що Лісовий кодекс перестав повною мірою відповідати реаліям та змінам державної політики у лісовій сфері та потребує системного оновлення. Саме тому сьогодні фахівці – науковці та практики – напрацьовують варіанти нової редакції Лісового кодексу України. Україні дійсно потрібний оновлений Лісовий кодекс – сучасний, екологічно орієнтований, побудований на принципах сталої лісової політики, європейських практиках і кліматичній відповідальності» [8].

Під час проведених дискусій за участю урядовців, науковців, громадських діячів та практи-

ків щодо основних стратегічних аспектів адаптації лісового законодавства України до вимог ЄС було визначено методологію дослідження прогалин у вітчизняній нормативній базі та законодавстві ЄС, що регулює питання у сфері лісової галузі. Цю методологію, а також основні законодавчі, методологічні, правові та інші проблеми, які необхідно вирішити для адаптації галузі до вимог міжнародного права, представив професор НАТУ України Ігор Соловій (координатор розробки нової редакції Лісового Кодексу України). Ним акцентовано увагу на вдосконалення методичних підходів та актуальності трансформації лісового законодавства України для визначення Європейського зеленого курсу, у тому числі через кореляцію та адаптацію термінологічних понять лісового кодексу ЄС до лісового законодавства України та формування нової редакції Лісового кодексу України. Дискусійним також залишилось питання щодо функціонування та формування доданої вартості в сільському, рибному та лісовому господарстві [1; 10].

Також відзначено, що серед основних проблем розвитку галузі є неузгодженість трактувань та підходів у Податковому, Лісовому та Земельному кодексах щодо порядку ведення обліку та оподаткування земель, призначених для лісокористування із його подальшою заготівлею, тобто для цілей адміністрування податкових зобов'язань, бази оподаткування, визначення рентної плати, взаємодії місцевих і державних органів влади із суб'єктами підприємництва, і не тільки у виробничих питаннях, а й у сплаті туристичного збору, сплати рентних та екологічних платежів до бюджетів різного рівня, порядку державної реєстрації готельних комплексів, туристичних баз, кемпінгів, їх обслуговування тощо.

Поряд із удосконаленням лісового законодавства піднімалося питання щодо необхідності примусового вилучення лісових земельних ділянок, які виділені суб'єктам комунальної форми власності, але які на цих ділянках фактично не здійснюють господарську діяльність, не проводять впорядкування в лісі, із подальшою передачею їх у лісовий фонд держави. На нашу думку, у новому Лісовому кодексі доцільно передбачити і норми, які будуть регулювати питання передачі земель лісового фонду до держави у випадках виникнення в суб'єкта підприємництва податкового боргу, який не сплачується протягом, наприклад, двох послідовних кварталів, оскільки це фактично підтвердить неспроможність забезпечити функціонування підприємства як у фінансовому, так і в господарському аспектах.

Варто наголосити і на тому, що одним із інструментів управління лісовими ресурсами має стати повна диджиталізація галузі шляхом створення інтерактивних карт, баз даних, реєстрів тощо. Тому питання пошуку шляхів до вирішення нагальних проблем шляхом удосконалення чинної правової бази, в частині розвитку рекреаційного природокористування та розвитку лісової галузі із залученням кращих науковців та практиків, є логічним і надзвичайно актуальним, оскільки лісові ресурси є джерелом доходу як для місцевого, так і для державного бюджетів. Вони відіграють не тільки фінансово-економічну роль у розвитку регіону, а й є соціально значущим фактором для населення через подолання рівня безробіття та забезпечення рекреаційної функції [10].

Отже, під рекреаційним лісокористуванням варто розуміти не лише господарську діяльність, а й збереження та примноження лісового біорізноманіття [4]. Зважаючи на це, ми пропонуємо рекреаційне природокористування лісовими ресурсами розглядати як комплекс законодавчо врегульованих умов і правил, спрямованих на психологічне та фізичне оздоровлення людини, а також відновлення та розвиток лісових насаджень, що постраждали від пожеж, незаконних вирубок, безгосподарності та форс-мажорних обставин.

Хоча термін «рекреація» традиційно асоціюється зі здоров'ям і відпочинком людини, однак у контексті природокористування він охоплює не лише відпочинкову, а й виробничо-промислову діяльність. Тому, на наш погляд, термін «рекреація» доцільно використовувати у двох контекстах: «людська рекреація» (відпочинок, оздоровлення) та «промислова рекреація» (відновлення) [6]. Відповідно, градація рекреаційних територій також має відбуватися за аналогічним принципом. Така концепція розподілу зон рекреаційного природокористування встановить чітку регламентацію та спрямування законодавства з боку держави та подальший розподіл фінансових ресурсів та відповідальності між суб'єктами господарювання, державою та місцевою владою за відновлення виробничо-промислових територій, збереження природи, розвиток відпочинкових і туристичних зон, а також територій, постраждалих від форс-мажорних обставин.

Вказаний концептуальний підхід до інтеграції рекреаційних територій у фінансово-економічну та соціальну складову держави забезпечить їх розвиток із урахуванням їх значення та ролі для економіки регіонів [5]. З огляду на це, ефективність рекреаційного природокористування та розвиток лісової галузі в контексті євроінтеграційних процесів потребує пошуку нових схем та інноваційних підходів

до впорядкування використання лісових ресурсів та їх розвитку як відновлювального джерела доходу та соціальної складової для населення [9].

Виходячи із вищезазначеного, екологічна адаптація України до міжнародної спільноти дає поштовх до залучення зовнішніх інвестицій, їх градації за напрямками та, відповідно, до забезпечення контролю в збереженні природи та управління рекреаційними та іншими природними ресурсами. Проте не лише адаптація законодавчої бази чи фінансово-економічних поглядів має значення в розвитку та захисті природних ресурсів, а передусім важливу роль тут відіграє формування екологічної свідомості та відповідальності влади та населення, тому формування раціональних, етнографічних, культурних, соціальних, екологічних та економічних аспектів у питанні збереження та розвитку рекреаційних територій, зважаючи на багатогранність, залишається актуальним і потребує постійного моніторингу та подальшого дослідження.

ВИСНОВКИ

Проведеним дослідженням визначено, що ліси виступають одним зі стратегічних напрямків функціонування вітчизняної економіки, який забезпечує її сталий розвиток та є джерелом різного виду сировинних ресурсів. Водночас вони відіграють незамінну соціальну роль у забезпеченні життєдіяльності, працевлаштування та відпочинку населення через їх рекреаційне використання, що не завжди має грошовий вимір.

Збалансоване використання лісових ресурсів має ґрунтуватися на сукупності економічних, технічних, соціальних та екологічних факторів, а також напрямків діяльності всіх суб'єктів господарювання. Адже досягнення цього балансу є ключовим для сталого розвитку галузі.

Стратегічний розвиток лісової галузі ускладнюється не лише забрудненням лісових зон залишками вибухівки, а також відсутністю гармонізації вітчизняного законодавства із європейськими підходами та стандартами. Наголошено, що під рекреаційним природокористуванням лісовими ресурсами необхідно розуміти сукупність законодавчо врегульованих умов і правил поведінки, які спрямовано як на психологічне та фізичне оздоровлення людини, так і на відновлення та розвиток лісових насаджень, що постраждали від пожеж, незаконних вирубок, безгосподарності чи форс-мажорних обставин.

Термін «рекреація» більше використовується з погляду відновлення здоров'я чи відпочинку людини, однак його доцільно трактувати у двох контекстах: «людська рекреація» та «промислова

рекреація». Така концепція розподілу зон природокористування встановить чітку регламентацію та спрямування законодавства для ефективного розподілу фінансових ресурсів, відповідальності між суб'єктами господарювання, державою та місцевою владою за відновлення виробничо-промислових територій, збереження природи, розвиток відпочинкових і туристичних зон, включно з територіями, постраждалими від форс-мажорних обставин.

Ефективність рекреаційного природокористування та сталий розвиток лісової галузі в контексті євроінтеграції вимагають пошуку нових інструментів збереження біорізноманіття, підвищення стійкості екосистем, адаптації до кліматичних змін та інноваційних підходів до використання лісових ресурсів для перетворення останніх на відновлювані джерела доходів з посиленням соціальної значущості для населення громади, регіону, країни в цілому. При цьому залучення інвестицій при формуванні відповідальності та екологічної свідомості є ключовими чинниками захисту та розвитку природних (у т. ч. лісових) ресурсів. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Адаптація лісового законодавства України до стандартів ЄС. *Державне агентство лісових ресурсів України*. 25.03.2025. URL: <https://forest.gov.ua/news/adaptatsiia-lisovoho-zakonodavstva-ukrainy-do-standartiv-ies>
2. Нова лісова стратегія ЄС: про що потрібно знати? *Державне агентство лісових ресурсів України*. 20.07.2021. URL: <https://forest.gov.ua/news/nova-lisova-strategiya-yes-pro-shcho-potribno-znati>
3. Волковська Ю. І., Дубовіч І. А. Стале ведення лісового господарства в умовах зміни клімату: досвід країн-членів ЄС. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 4. С. 403–408. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-56>
4. Голтекін О. О. Рекреаційне лісокористування в умовах децентралізації: інституціональні засади та природно-ресурсні передумови. *Агросвіт*. 2023. № 1. С. 68–74. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.1.68>
5. Дребот О. І., Клим Н. М. Концептуальні аспекти розвитку рекреаційного природокористування в контексті євроінтеграційних процесів. *Збалансоване природокористування*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2025.324373>
6. Завербний А. С. Розвиток рекреаційного природокористування України за євроінтеграційних умов: функціонально-управлінський аспект. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 15–25. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.15.25>
7. Лісова галузь України. *Офіційний сайт ДП «Лісу України»*. <https://e-forest.gov.ua/lisova-haluz-ukrainy/>

8. Лісовий кодекс України потребує системного оновлення. *Державне агентство лісових ресурсів України*. 2025. URL: <https://forest.gov.ua/news/lisovyi-kodeks-ukrainy-potrebuie-systemnoho-onovlennia>
9. Мендела Є. Інноваційний розвиток лісової галузі України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Т. 1. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-8](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-8)
10. Обговорення нової редакції Лісового кодексу підсвітило багато проблемних питань галузі. *Боярська ЛДС*. 2025. URL: <https://www.blds.com.ua/obghovoriennia-novoyi-riedaktsiyi-lisovogho-kodieksu-pidsvitilo-baghatoproblemnikh-pitan-ghaluzi/>
11. Портал відкритих даних. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. 2025. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/vidkryti-dani/>
12. У першому півріччі 2025 року ДП «Ліси України» продемонструвало рекордне зростання всіх основних економічних показників! *Офіційний сайт ДП «Ліси України»*. 2025. URL: <https://e-forest.gov.ua/u-pershomu-pivrichchi-2025-roku-dp-lisy-ukrainy-prodemonstruvало-rekordne-zrostanniam-vsikh-osnovnykh-ekonomichnykh-pokaznykiv/>
13. Цегельник Н. І. Економічний стан лісової галузі в Україні та його вплив на сталий розвиток лісгосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 13–14. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.13-14.17>
14. Шершун М. Х., Касюхнич В. Ю. Економічна складова розвитку лісової галузі в умовах воєнного стану. *Збалансоване природокористування*. 2023. № 1. С. 45–52. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2023.278538>
15. Юрчишин Н. Г. Адаптація лісового законодавства України до законодавства ЄС: проблеми теорії та практики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2013. Вип. 1. С. 218–227. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2013_1_23
16. Ярмолюк Д. І. Рекреаційне лісокористування: фактор сталого розвитку туризму. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Економіка та управління»*. 2024. № 13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-12-02>
- teksti yevrointehratsiinykh protsesiv" [Conceptual Aspects of the Development of Recreational Nature Management in the Context of European Integration Processes]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, no. 1 (2025). DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2025.324373>
- Hiultekin, O. O. "Rekreatsiine lisokorystuvannia v umovakh detsentralizatsii: instytutsionalni zasady ta pryrodno-resursni peredumovy" [Recreational Forest Management in the Context of Decentralization: Institutional Foundations and Natural Resource Prerequisites]. *Ahrosvit*, no. 1 (2023): 68–74. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.1.68>
- "Lisova haluz Ukrainy" [Forestry Industry of Ukraine]. *Ofitsiynyi sait DP «Lisy Ukrainy»*. <https://e-forest.gov.ua/lisova-haluz-ukrainy/>
- "Lisovyi kodeks Ukrainy potrebuie systemnoho onovlennia" [The Forest Code of Ukraine Needs a Systematic Update]. *Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy*. 2025. <https://forest.gov.ua/news/lisovyi-kodeks-ukrainy-potrebuie-systemnoho-onovlennia>
- Mendela, Ye. "Innovatsiyni rozvytok lisovoi haluzi Ukrainy" [Innovative Development of the Forest Industry of Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 1, no. 6 (2022). DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-8](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-8)
- "Nova lisova stratehiia YeS: pro shcho potribno znaty?" [New EU Forest Strategy: What You Need to Know?]. *Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy*. July 20, 2021. <https://forest.gov.ua/news/nova-lisova-strategiya-yes-pro-shcho-potribno-znati>
- "Obhovorennia novoi redaktsii Lisovoho kodeksu pidsvitylo bahato problemnykh pytan haluzi" [Discussion of the New Version of the Forest Code Highlighted Many Problematic Issues in the Industry]. *Boiarska LDS*. 2025. <https://www.blds.com.ua/obghovoriennia-novoyi-riedaktsiyi-lisovogho-kodieksu-pidsvitilo-baghatoproblemnikh-pitan-ghaluzi/>
- "Portal vidkrytykh danykh" [Open Data Portal]. *Ministerstvo zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy*. 2025. <https://mepr.gov.ua/diyalnist/vidkryti-dani/>
- Shershun, M. Kh., and Kasiukhnych, V. Yu. "Ekonomichna skladova rozvytku lisovoi haluzi v umovakh voiennoho stanu" [The Economic Component of Forest Industry Development under Conditions of Military Conflict]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, no. 1 (2023): 45–52. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2023.278538>
- Tsehelnyk, N. I. "Ekonomichni stan lisovoi haluzi v Ukraini ta yoho vplyv na stalyi rozvytok lisohospodarskykh pidpriemstv" [Economic State of the Forest Industry in Ukraine and its Influence on Sustainable Development of Forestry Enterprises]. *Ahrosvit* (2021): 13–14. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.13-14.17>

REFERENCES

- "Adaptatsiia lisovoho zakonodavstva Ukrainy do standartiv YeS" [Adaptation of Ukrainian Forest Legislation to EU Standards]. *Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy*. March 25, 2025. <https://forest.gov.ua/news/adaptatsiia-lisovoho-zakonodavstva-ukrainy-do-standartiv-ies>
- Drebot, O. I., and Klym, N. M. "Kontseptualni aspekty rozvytku rekreatsiynoho pryrodokorystuvannia v kon-

- "U pershomu pivrichchi 2025 roku DP «Lisy Ukrainy» prodemonstruvalo rekordne zrostannia vsikh osnovnykh ekonomichnykh pokaznykiv!" [In the First Half of 2025, the State Enterprise "Forests of Ukraine" Demonstrated Record Growth in All Key Economic Indicators!]. *Ofitsiyni sait DP «Lisy Ukrainy»*. 2025. <https://e-forest.gov.ua/u-pershomu-pivrichchi-2025-roku-dp-lisy-ukrainy-prodemonstruvalo-rekordne-zrostanniam-vsikh-osnovnykh-ekonomichnykh-pokaznykiv/>
- Volkovska, Yu. I., and Dubovich, I. A. "Stale vedennia lisovoho hospodarstva v umovakh zminy klimatu: dosvid krain-chleniv YeS" [Sustainable Forest Management in the Context of Climate Change: Experience of EU Member States]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 4 (2024): 403-408.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-56>
- Yarmoliuk, D. I. "Rekreatsiine lisokorystuvannia: faktor staloho rozvytku turyzmu" [Recreational Forest Management: A Factor of Sustainable Tourism Development]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya «Ekonomika ta upravlinnia»*, no. 13 (2024).
DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-12-02>
- Yurchyshyn, N. H. "Adaptatsiia lisovoho zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva YeS: problemy teorii ta praktyky" [Adaptation of the Legislation of Ukraine on Forests to the Legislation of EU: Theoretical and Practical Problems]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. 2013. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2013_1_23
- Zaverbnyi, A. S. "Rozvytok rekreatsiinoho pryrodokorystuvannia Ukrainy za yevrointehratsiinykh umov: funktsionalno-upravlinskyi aspekt" [Development of Recreational Nature Use in Ukraine under European Integration Conditions: Functional and Management Aspect]. *Innovation and Sustainability*, no. 1 (2023): 15-25.
DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.15.25>